

УДК 330.65:336.1

ІМПЕРАТИВНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Г. Східницька, к.е.н., доцент
ORCID ID: 0000-0003-0333-1721

Р. Содома, к.е.н., доцент
ORCID ID: 0000-0002-5020-6440

Г. Марків, к.е.н., доцент
ORCID ID: 0000-0001-5292-0982

Львівський національний аграрний університет

© Г. Східницька, Р. Содома, Г. Марків

<https://doi.org/10.31734/agrarecon2019.03.040>

Східницька Г., Содома Р., Марків Г. Імперативні засади фінансової політики сталого розвитку сільських територій

У економічно розвинених країнах провідне місце належить вектору розвитку сільських територій як ключового елемента їхніх державних стратегій. Практичною складовою імплементації концепції сталого розвитку територій у сільській місцевості має бути систематизація норм, методів, систем і механізмів у комплексній дії зі соціально-економічними засадами її реалізації.

Основним завданням проведеного наукового дослідження є обґрунтування фінансових аспектів сталого розвитку сільських територій в контексті забезпечення якісного рівня життя сільських жителів.

Теоретичні й методологічні основи дослідження забезпечуються загальнонауковими та спеціальними методами, а також використанням діалектичного підходу. За допомогою монографічного методу обґрунтовували суть понять «фінансова політика», «сільські території», «сталий розвиток». Структурно-логічний метод був використаний для визначення ролі й напрямів фінансової політики, обґрунтування концептуальних питань стратегії сталого розвитку сільських територій.

Представлено результати визначення ролі фінансової політики як сприяння ефективному здійсненню державою визначених соціальних, екологічних, фінансових та інших функціональних заходів. Обґрунтовано сутнісну характеристику сталого розвитку сільських територій. На підставі проведеного дослідження встановлено, що фінансова політика сталого розвитку позиціонується як вирішальний чинник реалізації державних функцій в агросфері.

Узагальнено наскрізну ідею концепції сталого розвитку сільських територій, яка ґрунтується на забезпеченні поліпшення якості життя жителів сільських територій, комплексного розвитку екологічної та соціально-економічної сфери економіки.

У контексті збалансованого зростання фінансових ресурсів, фінансового забезпечення виконання соціально-економічних програм сталий розвиток економіки сільських територій можливий лише з реалізацією ефективної державної фінансової політики.

Задіяно комплексний підхід до розгляду проблеми ведення раціональної фінансової політики сталого розвитку сільських територій через запровадження низки соціально-економічних програм, що призведе до зростання рівня й якості життя населення.

Ключові слова: імперативні засади, сільські території, сталий розвиток, добробут населення, фінансова політика.

Skhidnytska H., Sodoma R., Markiv H. Imperative principles of financial policy of sustainable development of rural territories

In economically developed countries, the leading role belongs to the vector of rural development as a key element of their national strategies. The practical component of implementation of the concept of sustainable development of rural territories suggests systematization of rules, methods, systems and mechanisms in a complex action with socio-economic principles of its implementation.

The main objective of the research is to substantiate the financial aspects of sustainable rural development in the context of ensuring of the quality of rural residents' living.

The theoretical and methodological foundations of the study are provided by general scientific and special methods, as well as by use of a dialectical approach. Particularly, the monographic method served for substantiation of the concepts of "financial policy", "rural territories", "sustainable development". The structural-logical method is used for determination of the role and directions of financial policy, substantiation of conceptual issues of the strategy for sustainable development of rural territories.

The research argues the role of financial policy in promoting of the effective implementation of certain social, environmental, financial, and other functional measures by the state. The study also defines the purpose of financial policy of the state, which increases the gross domestic product, improves efficient use of state financial resources. The authors of the article substantiate intrinsic characteristics of sustainable development of rural territories. It has been found that the financial policy of sustainable development is positioned as a crucial factor in implementation of public functions in the agricultural domain, which is closely intertwined with the management of agricultural economics, improving efficiency of agricultural production and living of rural population. The study shapes an idea for sustainable development of rural territories, which claims to ensure a high standard of living and harmonious development of environmental, social and economic spheres. Sustainable economic development of rural territories is secured by public financial policy as a part of social and economic policy of the state to ensure sustainable growth of financial resources, financial support for implementation of social and economic programs.

The research applied a comprehensive approach to consideration of the problem of implementation of a balanced financial policy of sustainable economic development of rural territories that is aimed at fulfilment of social and economic programs on increase of the level and quality of population's life.

Key words: *imperative principles, rural territories, sustainable development, wellbeing of population, financial policy.*

Постановка проблеми. Як підказує досвід розвитку економічно успішних країн, однією зі складових державних стратегій повинен бути обраний курс на сталий розвиток територій. Із цією метою доцільним є використання ефективних соціально-економічних заходів у поєднанні з дією відлагоджених норм, методів, систем та механізмів їхньої реалізації. Зазначимо, що особливий акцент має бути зроблений на розробці й введенні в дію нормативно-правового забезпечення, позаяк неналежна увага до цієї складової загальної державної стратегії розвитку територій не забезпечить ефективного державного регулювання.

Механізм державного регулювання сталого розвитку територій має сприяти зростанню економічного потенціалу та покращанню соціальних стандартів населення без шкоди для навколишнього середовища.

Очевидним залишається той факт, що в умовах сьогодення саме сільські території залишаються однією з найнезахищениших ланок у загальній національній структурі. Сільські жителі відчувають на собі наслідки низького рівня якості життя населення.

Зростання безробіття, зниження можливостей в отриманні якісної освіти, медичної допомоги, самореалізації тощо погіршують становище сільських територій, сповільнюють темпи їхнього розвитку. Одним із напрямів виходу із цієї ситуації в сільській місцевості вбачаємо розвиток підприємництва в несільськогосподарських видах діяльності. Якщо проаналізуємо розвиток таких територій у країнах Європейського Союзу, то у них близько 80% зайнятих і 82% доданої вартості створюється від тих видів діяльності, які не пов'язані з веденням сільського господарства. У нашій державі населені пункти, тим паче невеликі за територіальними розмірами, є віддаленими від основної транспортної інфраструктури, що у свою чергу сповільнює їхній розвиток через ведення підприємництва у згаданих видах діяльності.

Вирішення проблеми сталого розвитку сільських територій можливе за умов достатнього їхнього фінансового забезпечення. Формування єдиної і цілісної, системної й поетапної фінансової стратегії і тактики на

рівні держави має бути в пріоритеті, бо лише за допомогою сформованої концепції розвитку сільських територій, де провідне місце належатиме фінансовій складовій, можливим буде виконання великомасштабних завдань у контексті соціально-економічних та екологічних аспектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий огляд літературних джерел, в яких висвітлюються питання розвитку сільських територій, у тому числі фінансовий аспект, дає підстави стверджувати, що проблема фінансового забезпечення перебуває в зоні посиленої уваги досить широкого кола відомих економістів, аналітиків, практиків, серед яких Д. Богданов (2017), Н. Ботвіна (2011; 2015), З. Бурик (2018), С. Доброскок (2018), Ю. Губені (2013), М. Латинін (2006), Н. Левченко (2008), О. Ляхович (2017), М. Малік (2014), А. Пелехатий (2014), В. Петрушевська (2014), П. Стецюк (2008), І. Сторонянська (2014), С. Шклярчук (2003).

Відомі вчені працювали над дослідженням однієї проблеми у різних аспектах її прояву. Так, дослідниця З. Бурик (2018) у своїй праці довела, що основною метою державного регулювання сталого розвитку територій мають бути: формування внутрішніх умов для досягнення балансу соціальних, екологічних та економічних складових розвитку задля досягнення економічного зростання та підвищення якості життя людей; зменшення соціальної, гендерної, територіальної нерівностей; оптимальне використання природних ресурсів; подолання кліматичних та екологічних проблем. Така думка варта уваги, оскільки стосується розвитку всіх територій держави, державний вплив на які має бути однаковим.

Дослідники О. Ляхович та О. Ільчук (2017) переконані, що «сільські території є, передусім, середовищем сталого розвитку, який не обмежується агровиробництвом і життєдіяльністю сільського населення». В умовах сьогодення є потреба в диверсифікації просторової діяльності суб'єктів господарювання, що підсилює фінансову

складову для розвитку сільської місцевості (Ляхович та Ільчук, 2017, с. 863).

А на думку вченої Н. Ботвіної, яка у своїх дослідженнях заглибилася в проблему розвитку сільських територій, «сталий розвиток агросфери це гармонія природи й соціуму сільських територій на підґрунті зростаючих фінансових здобутків та високих інноваційних технологій агросфери, це своєрідний тип динаміки економічного росту» (Ботвіна, 2011), і яка переконана, що «лише грамотна політика держави фінансово сприятиме зростанню добробуту населення та розвитку цих територій загалом» (Ботвіна, 2015).

Теоретичному базису й практичним аспектам здійснення фінансової політики приділяли увагу коло вчених, зокрема М. Александрова, О. Василик, О. Гудзь, О. Романенко, В. Опарін.

Як бачимо, висвітлені аспекти наукових досліджень сталого розвитку сільських територій і роль у ньому фінансового забезпечення з боку різних дослідників є певним чином диверсифіковані. А це – свідчення неоднотайно сформованого підходу до вивчення проблеми, що зумовлює необхідність у детальнішому аналізі ситуації та узагальненні отриманої інформації, оскільки залишаються актуальними питання сучасних особливостей застосування категорії «фінансова політика» в контексті розвитку сільських територій.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження було обґрунтування фінансових засад сталого розвитку сільських територій з урахуванням забезпечення належного рівня якості життя сільських жителів.

Методика дослідження та матеріали. У ході дослідження було використано матеріали науково-практичних публікацій, які ґрунтовно опрацьовано, а результати отриманих напрацювань – систематизовано й узагальнено з паралельним використанням для цього загальновідомих наукових методів. До таких методів слід віднести індукцію, дедукцію, синтез, аналіз, систематизацію, а також метод наукового абстрагування.

Для узагальнення теоретичних засад фінансової політики сталого розвитку економіки ми використовували діалектичний та логічний методи наукового пізнання, а метод системного аналізу знайшов своє застосування для розкриття сутності процесу формування основ концепції реалізації сталого розвитку сільських територій.

За допомогою монографічного методу обґрунтовано суть понять «фінансова політика», «сільські території», «сталий розвиток». Структурно-логічний метод був задіяний для визначення ролі й напрямів фінансової політики, обґрунтування концептуальних питань стратегії сталого розвитку сільських територій.

Виклад основного матеріалу. Фінансову рівновагу держави забезпечують ефективно реформування аграрної сфери економіки та плавний і невимушений перехід до сталого розвитку сільського господарства й сільських територій. Сьогодні у наукових колах побутує думка, що фінанси презентуються як економічна категорія. Однак економічні категорії є лише плодом економічних відносин і вважаються об'єктивними реальностями настільки, наскільки існують економічні відносини (Шклярук, 2003; Губені, 2013). Тобто економічні категорії є відлунням суспільних виробничих відносин і без них не існують.

Відомо, що основою фінансів як економічної категорії слід вважати фінансові відносини, які формуються у динаміці використання фінансовими категоріями своїх безпосередніх функцій. Перебуваючи на позиції відтворювальної теорії фінансів, необхідно зазначити, що у контурі фінансових відносин ескізно варто сегментувати такі вирішальні типи відносин: між економічними суб'єктами; між державою й економічними суб'єктами; між фізичними та юридичними суб'єктами й ті відносини, що генеруються у лоні економічного суб'єкта (Петрушевська, 2014).

У світлі сутнісного наповнення фінансової категорії, яке вважається її якісним відлунням, конкретний її прояв окреслює

певні кількісні параметри. На практиці фінансова категорія працює у контурі певних фінансових важелів, інструментарію й стимулів, а також проявляється крізь призму сукупності фінансових індикаторів, коефіцієнтів, показників, індексів, що демонструють коло господарювання як окремого економічного учасника, так і держави. Тобто досягти адекватного відлуння економічної об'єктивної реальності можна лише з розглядом існуючого фінансового простору (Стецюк, 2008).

Фінансова політика реалізується через взаємодоповнення фінансових інтересів держави та суб'єктів господарювання (Латинін, 2006). Нині прикладне застосування фінансової політики на всіх рівнях вважається складною проблемою. Суб'єктивні заходи держави через фінансову політику відображають об'єктивність фінансових відносин і повинні спрямовуватися на досягнення визначеної мети та виконання певних завдань.

Через низку фінансових заходів і методів держава забезпечує конкретизацію основних напрямів розвитку економічного простору, визначає сукупні параметри й витоки фінансових ресурсів, вектори їхнього руху та використання, здійснює управління соціально-економічними та екологічними процесами у просторі. Вирішальна роль фінансової політики – це забезпечення безперерійної діяльності фінансової системи, сприяння ефективному здійсненню державою визначених соціальних, екологічних, фінансових, оборонних та інших функціональних заходів (Богданов, 2017, с. 60).

Метою фінансової політики держави вважають примноження валового внутрішнього продукту, злет ефективності використання державних фінансових ресурсів, потрібних для повноосяжного забезпечення запитів суспільства, їхнього гармонійного розподілу між сферами та ланками економічного простору, соціальними системами й територіями (Ботвіна, 2011). Фінансова політика – складне фінансово-правове явище з глибоким макрофінансовим змістовим наповненням, що тісно переплітається з багатьма співпричетними фінансовими категоріями та

поняттями, що зумовило появу в наукових екскурсах багатьох різноманітних тлумачень і суджень сутності й окреслення ознак фінансової політики (Ботвіна, 2015). Тому чітке з'ясування економічної сутності й специфіки цієї категорії набуває принципового значення.

Нині у сільському господарстві сучасні трансформаційні перетворення ринкових відносин зумовлюють відчутне посилення впливу заходів фінансової політики держави на дієвість його функціонування. У наявних наукових екскурсах використовується різноманіття дефініцій терміна «фінансова політика». У широкому тлумаченні вона ототожнюється зі сукупністю державного втручання в процес нагромадження фінансових ресурсів, їхнього розподілу та використання, у вузькому – його здебільшого ототожнюють із фінансово-правовим нормуванням діяльності економічних суб'єктів. Окремі дослідники, окреслюючи природу фінансової політики, утверджують її тісний зв'язок з обліком і фінансовим контролем за виробництвом і розподілом продукції (Латинін, 2006). Цю проблематику вони вважають базовою для визначення пріоритетних завдань фінансової політики щодо банківських структур, монополізації зовнішньої торгівлі, фінансового державного контролю за обігом фінансових ресурсів, здійснення оподаткування. Фінансову політику вони пов'язують із забезпеченням фінансової централізації, акумуляції сил і мобілізації засобів задля певних фінансових перетворень.

Інші дослідники, наголошуючи на вирішальному призначенні фінансової політики щодо примноження виробництва, стверджують, що ця політика слугує для формування збалансованого поєднання централізованого та демократичного принципів у корегуванні розподілу і використання фінансових ресурсів (Петрушевська, 2014; Сторонянська та Пелехатий, 2014).

Окремі вчені розглядають фінансову політику у контексті єдності категорій фінансів та кредиту в композиції державного управління і синтезують фінансово-кредитну політику з реальним фінансово-економічним станом країни, напрямками та способами

трансформації фінансово-кредитної композиції, новими напрямками вирішення проблем розбудови економічного простору (Стецюк, 2008; Ботвіна, 2015).

На основі цих досліджень доходимо висновку, що імперативні засади фінансової політики слід узагальнити у трьох напрямках її реалізації:

- визначення основних завдань та конкретизація перспективних і поточних заходів, які доцільно імплементувати задля вирішення існуючих проблем за певний відтинок часу;

- розробка способів, засобів і конкретних технологій організації фінансових відносин, з використанням яких означені завдання виконуються в найкоротші часові відтинки, а пріоритетні завдання – гармонійно та раціонально;

- підбір і розстановка спеціалістів, спроможних виконати поставлені завдання, реалізувати визначені заходи.

Отже, фінансовою політикою можна вважати формулювання мети та визначення завдань, на виконання яких зорієнтовується процес нагромадження, дефрагментації та перерозподілу сукупного багатства задля забезпечення фінансовими активами безперервної відтворювальної динаміки та задоволення окремих запитів розширеного відтворення.

Розуміння фінансової політики спирається на осмислення того, що за своїм характером вона як продукт фінансових відносин і мислення є суб'єктивною, а за витоками – відстороненою, тобто саме матеріальне виробництво визначає фінансові відносини економічних суб'єктів, конфігурацію та склад фінансової політики, витоки її забезпечення (Малік та Хвесик, 2010, с. 6).

Категорія «фінансова політика» позиціонує себе категорією імперативного управління фінансовим простором через гроно інших категорій (фінансовий механізм, фінансове право, фінансове коло) і проявляється через фінансове планування, організацію динаміки формування й використання фінансових ресурсів, фінансове регулювання, фінансовий контроль тощо.

Визначено, що фінансова політика стосовно досліджуваної проблеми – це множина заходів, способів, інструментів, зорієнтованих на розробку та реалізацію фінансової стратегії сталого розвитку сільських територій (Ботвіна, 2011).

Концептуальною основою сталого розвитку сільських територій має бути забезпечення високого рівня життя на них, який має на меті комплексне поєднання соціального, економічного та екологічного розвитку.

Нераціональна фінансова політика може спричинити розбалансування економічної системи у контексті принципів сталого розвитку, однак фінанси дають змогу збалансувати розвиток кожної сфери на основі перерозподілу валового внутрішнього продукту між окремими регіонами та всередині регіонів – між їхніми сферами (Латинін, 2006; Левченко, 2008).

Головну роль у фінансуванні сталого розвитку забезпечують внутрішні фінансові нагромадження та прямі іноземні інвестиції. Позитивний ефект у сфері використання внутрішніх фінансових ресурсів пов'язаний зі стабілізацією економіки, лібералізацією торгівлі, реформуванням податкової системи.

Важливим чинником у зростанні інвестицій є визначення наявної кількості заощаджень, які можна ефективно надалі трансформувати в інвестиції.

Основа фінансової політики сталого розвитку сільських територій – це чітке визначення єдиної концепції економічного розвитку як у довготерміновій, так і короткотерміновій перспективі, вибір фінансових механізмів досягнення поставлених цілей, які забезпечують спрямування суспільного розвитку відповідно до принципів сталого розвитку.

Сталий розвиток сільських територій характеризується як процес якісних змін, спрямованих на стабільне соціально-економічне зростання сільських територій, підвищення ефективності сільської економіки, рівня зайнятості та якості життя сільського населення на основі реалізації комплексу економічних, соціальних та екологічних заходів державного й місцевого рівня (Ботвіна, 2015). Фінансова політика держави має бути

спрямована на системне вирішення основних проблем сталого розвитку сільських територій (рис. 1).

Для вирішення порушеної проблеми необхідно насамперед здійснити конкретні кроки у формуванні напрямів державної політики сталого розвитку сільських територій щодо створення соціально-економічних умов для забезпечення ефективності сільської економіки, підвищення рівня якості життя сільського населення, а також раціонального використання й відродження природно-ресурсного потенціалу сільських територій.

Встановлено, що не відбудеться ефективного вирішення проблемних питань розвитку сільських територій лише через збільшення фінансування переважно сільськогосподарського виробництва та декларування окремих соціально-економічних і екологічних заходів, а також диверсифікацію сільської економіки за відсутності реальних механізмів і фінансових джерел реалізації. Це не сприятиме системному вирішенню проблеми створення сприятливих умов для підвищення доходів сільського населення, а, навпаки, збільшить потребу в субсидюванні місцевих бюджетів з державного бюджету.

Переконані, що потрібна обґрунтована концепція сталого розвитку сільських територій, яка б забезпечувала комплексне вирішення проблеми з використанням трьох основних підходів: економічного, соціального й екологічного (рис. 2).

Вважаємо, що основними складовими концептуальної моделі сталого розвитку сільських територій мають бути екологічність, безпека, власність, соціалізація, державне регулювання, суспільна відповідальність, інформатизація, корпоративна система, ринкове регулювання, інтелектуалізація.

Для України є необхідним не тільки досягнення економічного зростання, а й забезпечення його стійкості. Зрівноважений стан економіки для довгострокового періоду є результатом стійкого рівня капіталоозброєності, який залежить від норми збереження, вибуття капіталу та його розміру. Коли інвестиції з часом збагатимуться із ви-

буттям капіталу, економіку буде стабілізовано. Досягнення бажаних результатів сталого розвитку сільських територій можливе тоді, коли інноваційна діяльність не

буде обмежена лише технічними інноваціями. Пріоритетними повинні бути визнані також соціальні (як і екологічні) аспекти інноваційної діяльності.

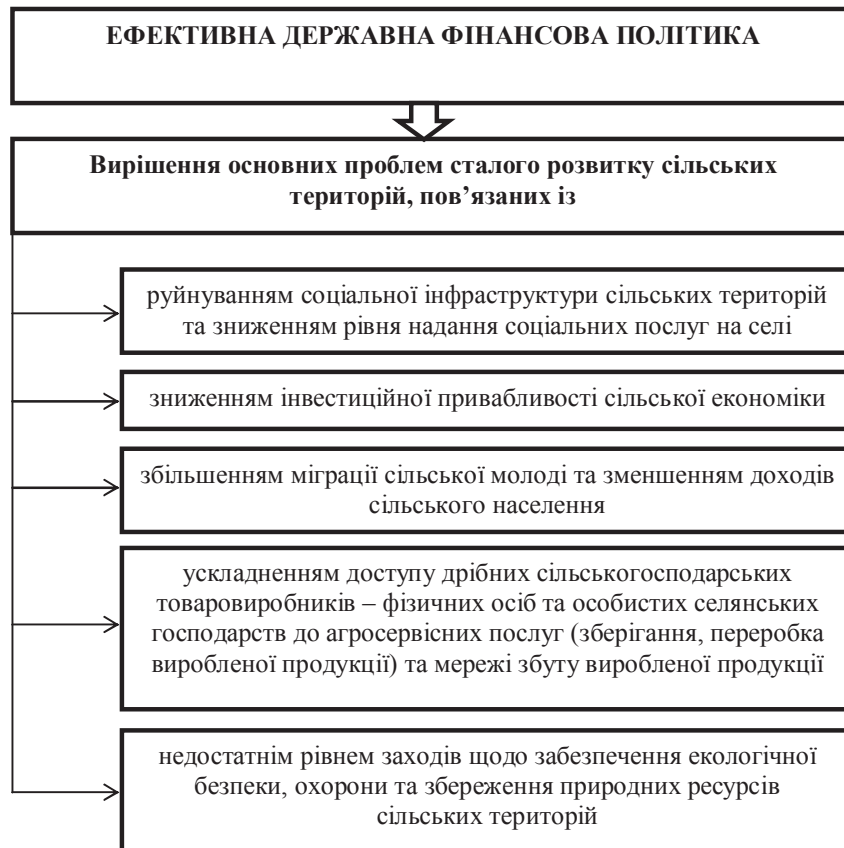

Рис 1. Проблеми сталого розвитку сільських територій, вирішення яких можливе через реалізацію фінансової політики держави.*

**Узагальнено авторами на основі (Латинін, 2006; Петрушевська, 2014).*

Рис. 2 Підходи до вирішення проблемних питань сталого розвитку сільських територій.*

** Узагальнення авторів.*

У соціально-економічних і виробничих процесах сільських територій, як і в будь-якого суб'єкта господарювання, виникають різноспекторні фінансові відносини, що тісно переплітаються з управлінням виробництвом, збутом, нагромадженням фінансових ресурсів, дефрагментацією та використанням здобутків.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків. Основним призначенням і роллю фінансової системи у фінансовій системі є сприяння ефективності її функціонування, позаяк прогалини у злагодженості призводять до збоїв не лише у фінансовому секторі економіки, а й розвитку держави загалом. Вектор безперервного функціонування фінансової політики знаходить своє віддзеркалення у комплексній реалізації економічних, соціальних, екологічних, фінансових, оборонних та інших функціональних державних завдань.

Пріоритетним напрямом ефективної фінансової політики слід назвати зростання обсягу валового внутрішнього продукту, раціональний розподіл та перерозподіл централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів з метою сприяння соціально-економічного розвитку.

Імперативні засади фінансової політики знаходять своє відображення у формулюванні мети та визначенні завдань, на виконання яких зорієнтовано процес нагро-

мадження, дефрагментації та перерозподілу сукупного багатства задля забезпечення фінансовими активами безперервної відтворювальної динаміки і задоволення окремих запитів розширеного відтворення.

У сучасних умовах господарювання для сільських територій фінансова політика їхнього сталого розвитку розглядається як додаткова можливість реалізації державних завдань у сільському господарстві. Імплементация цього аспекту знаходить своє відображення в стратегічному управлінні економікою та зростанні ефективності аграрного виробництва, а також підвищенні добробуту та якості життя сільського населення.

Концептуальною основою сталого розвитку сільських територій має бути забезпечення високого рівня життя за комплексного поєднання соціального, економічного та екологічного аспектів. Сталий розвиток сільських територій може бути забезпечений лише через реалізацію державної фінансової політики, оскільки створює передумови для збалансованого зростання фінансових ресурсів, а також фінансового підґрунтя для виконання соціально-економічних програм розвитку країни та регіонів. Саме такий підхід сприятиме підвищенню рівня та якості життя населення в сільській місцевості й допоможе знизити рівень безробіття, надасть додаткові можливості в отриманні якісної освіти, медичної допомоги, самореалізації та пришвидшить темпи їхнього розвитку.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Богданов, Д. С., 2017 Завдання сталого розвитку сільських територій. *Агросвіт*, 7, с. 60–62.
- Ботвіна, Н. О. 2011. *Фінансова політика сталого розвитку агросфери: монографія*. [online]. Київ: ННЦ ІАЕ. Доступно: http://https://economics.opu.ua/post_site/botvina-n-ofinansova-politika-stalogo_2011_2_7 [Дата звернення 10 жовтня 2019].
- Ботвіна, Н. О. 2015. *Роль фінансової політики забезпечення сталого розвитку агросфери*. [online]. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2015_2_10 [Дата звернення 10 жовтня 2019].
- Бурик, З. М., 2018. *Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України: автореф. дис. ... док. наук з держ. управл.* Київ.
- Губені, Ю. Е. 2013. *Розвиток сільських територій: вибрані тези до конструювання політики*. [online] Доступно: http://http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2013_6_4 [Дата звернення 19 вересня 2019].
- Доброскок, С. С., 2018. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи України. *Причорноморські економічні студії*, 30 (2), с. 57–59.
- Латинін, М. А., 2006. *Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання: монографія*. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ.

Левченко, Н. М. 2008. *Державна підтримка фінансового забезпечення розвитку аграрного сектора економіки*. [online] Доступно: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-2/doc/2/03.pdf> [Дата звернення 9 жовтня 2019].

Ляхович, О. О. та Ільчук, О. І., 2017. Джерела фінансового забезпечення розвитку сільських територій України в умовах децентралізації. *Економіка і суспільство*. 13, с. 863–867.

Малік, М. Й. та Хвесик, М. А., 2010. Сталій розвиток сільських територій на засадах регіонального природокористування та еколого-безпечного агропромислового виробництва. *Економіка АПК*, 5, с. 6–11.

Національна парадигма сталого розвитку України, 2016. [online] Доступно: http://ecos.kiev.ua/share/upload/Dopovid_nacionalna_paradygma_stalogo_rozvytku.pdf [Дата звернення 10 жовтня 2019].

Петрушевська, В. В., 2014. Концептуальні основи формування фінансової політики України. *Актуальні проблеми економіки*, [online] 8 (158). Доступно: D:/Desktop/НАУКА%202019/Моя_наука/Аграрна%20економіка%202019/ape_2014_8_41.pdf [Дата звернення 9 жовтня 2019].

Стецюк, П. А. 2008. *Теорія і практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: монографія*. [online]. Київ: ННЦ ІАЕ. Доступно: <http://www.disslib.org/upravlinnja-formuvannjam-ta-vykorystannjam-finansovykh-resursiv-silskohospodarskykh.html>. [Дата звернення 10 жовтня 2019].

Сторонянська, І. та Пелехатий, А. 2014. *Фінансове забезпечення розвитку сільських територіальних громад: монографія*. [online]. Львів: ДУ «ІРД імені М. І. Долішнього НАН України». Доступно: [lib.academy.gov.ua > cgi-bin > cgiirbis_64](http://lib.academy.gov.ua/cgi-bin/cgiirbis_64) [Дата звернення 19 вересня 2019].

Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року, 2019. [online] Доступно: <https://bank.gov.ua/about/refactoring/develop-strategy>. [Дата звернення 3 жовтня 2019].

Шклярук, С. Г. 2003. *Финансовая система: структура, механизм функционирования, оптимизация: монография*. Київ: Нора-принт.

Стаття надійшла 22.10.2019

